

På konstraid i Trondheim

Den mittnordiska grannstaden Trondheim, på sex timmars avstånd med tåg från Sundsvall, har mycket att ge den konst- och designintresserade. Staden tycks befinna sig i ständig tillväxt och kommunen planerar bland annat att bygga en konsthall. Överallt möter man svenskar som jobbar, pluggar eller söker jobb.

Konsthögskolan lockar svenska studenter och bland andra Tomas Håkki Eriksson från Ljungaverk är utbildad här. Skolan är inte fullt så nyskapande som på 1990-talet då den var först med att ha videokonst på schemat, men det finns planer på att det ska börja hända saker. Bland annat vill skolan kräva att fast anställda lärare och tekniker ska bo i Trondheim.

–Det blir en helt annan dynamik om de som har fasta tjänster också bor här. Nu är det svårt att ordna lärarmöten och vi flyger in gästlärare, säger Kåre Henriksson, konstnär från Östersund som vikarierar som administratör på skolan.

Vi träffas i Konsthögskolans galleri, Galleriet KiT, där några elever hänger en utställning inför internationella kvinnodagen 8 mars. Samtidigt arrangerar de festivalen Gender and Art.

–Det är tabu att vara feminist här och mycket sexism i media. Det finns inte samma bredd här som i Sverige. Vi vill belysa alla de här frågorna, säger Therese Frisk från Göteborg.

I arbetsgruppen Gender Now finns åtta svenska och en norsk student.

–Jag går första året och börjar trivas bättre och bättre, säger Therese Frisk. Men allt är dyrare här, särskilt maten. Vi dricker mindre öl ute och träffas på skolan i stället.

De svenska studenterna hyr lägenheter och bor i kollektiv. Det är lätt att få tag i bostad, men dyrt.

–Skolan känns bra. Det är bra lokaler med stora ateljéer och bra sammanhållning. Det finns inga linjer utan vi testar olika saker.

I första årskursen finns sex svenskar, från Småland, Göteborg, Stockholm och Malmö.

–Det är en liten stad, det händer inte så mycket. Jag vill hjälpa till så jag hoppade på genderprojektet säger Amanda Varhaugvik från Stockholm.

Kåre Henriksson visar studentateljéer och verkstäder för skulptur, videokonst (som kallas för tidsbasert konst på norska), trä, metall, grafik och foto. Skolan samarbetar dessutom med arkitektutbildningen i ämnet Art and common space, offentlig konst i gränslandet till arkitektur.

Första året delar två studenter på en stor ateljé. Också lärarna har ateljéer eftersom de måste vara aktiva som konstnärer för att undervisa på universitetet.

Studenterna formar sin utbildning själva.

–Vi har 65 elever men behöver fler för att få större grupper. Man väljer vilken avdelning man vill tillhöra men kan också vara med på andra. Vi har öppna avdelningar och av tradition jobbar vi i team, säger Kåre Henriksson.

Grundutbildningen är treårig och den som vill studera vidare kan söka till det tvååriga masterprogrammet. Det finns också ett internationellt stipendiatprogram för doktorander inom olika konstarter, till exempel bildkonst, musik eller dans.

–Vi har en sådan stipendiat som går ut i vår, norrmannen Geir Harald Samuelsson. Han är bergsklättrare och har klättrat med bara händerna i alla höga berg i Norge och filmat det.

Jag ser några av hans filmer på Trondheims konstmuseum. Det ser ut som om det är på riktigt när Geir Harald Samuelsson bokstavligen talat klättrar på väggarna, men det är en videoprojektion.

Fram till den 8 augusti visar konstmuseet bland annat verk av den tyska konstnären Mariele Neudecker. Hennes romantiska landskap nedsänkta i vattenbehållare finns att se här, men också hennes blyertsteckningar i naturlig storlek av något som förstör landskap, nämligen missiler.

Vid mitt besök visas även en liten utställning med en målning av Charlotte Wenkel från 1925. Hon var en norsk modernist som studerade i Paris och blev totalt missförstådd när hon kom hem. Från 1940-talet och framåt slutade hon i det närmaste att ställa ut.

Till konstmuseet hör filialen Gråmøla i stadsdelen Solsidan (en biljett gäller för båda samma dag). Där visas det allra senaste inom samtidskonsten men också verk av Håkon Bleken och Inger Sitter, två av Norges viktigaste nutidskonstnärer. Båda är födda i Trondheim och har ett nonfigurativt bildspråk.

–Trondheims konstliv har styrts av två konstnärer, Håkon Bleken och Håkon Gullvåg, de har tagit enorm plats, berättar Kåre Henriksson.

Målningar av Håkon Gullvåg hittar jag i Hotel Nidelvens foajé. Det är stora beslöjade bilder, som mest påminner om Odd Nerums kitschiga stil.

Nära medeltidskatedralen Nidarosdomen och Konstmuseet, finns Nordenfjeldske kunstindustrimuseum, där det visas formgivningshistoria och samtidsdesign. Det har också en stor sal med verk av Hannah Ryggen, svenskan som blev en berömd norskt textilkonstnär. Intresset håller i sig och hennes bildvävar visades på Documenta i Kassel så sent som hösten 2012.

Hon föddes i slutet av 1800-talet i Malmö, blev lärare för att försörja sig och fick ägna sig åt konst på fritiden. 1922 gjorde hon en studieresa till Dresden.

–Hon gick in i fel rum i målarskolan och träffade den norske koloristen Hans Ryggen, berättar Kristin Opem på Nordenfjeldske.

De gifte sig och flyttade till Ørland i Sør-Trøndelag nära Trondheim. Där drev de ett litet jordbruk samtidigt som Hannah Ryggen lärde sig att väva och växtfärga. Hon var politiskt medveten humanist och antinazist. Det gjorde att hon vävde in mening och budskap i sina bilder. Långt före andra tycks hon ha insett vad som var på väg att hända i Tyskland. I verket Drømmedød från 1936, misshandlas en man till döds av nazister samtidigt som andra fångar ser på.

Hannah Ryggens engagemang höll i sig efter andra världskriget. 1958 gjorde hon Vi lever på en stjerne, ett offentligt uppdrag för regeringsbyggnaden i Oslo. Bilden i rosa och blått visar en man och en kvinna som håller om varandra. Båda är nakna. Runt omkring dem svävar spädbarn, stjärnor, en måne och planeter.

Verket skadades när Anders Behring Breivik sprängde regeringsbyggnaden i Oslo 22 juli 2011, Nu har bildväven restaurerats och den visas tills vidare på Nordenfjeldske. Det syns var den har blivit lagad.

–Revan ska vara synlig för all eftertid, säger Steffen Holden, intendent på museet.

Verket Vi lever på en stjerne har vad som närmast liknar ikonstatus i Norge och står med sitt budskap om kärlek, fred och gemenskap för allt det Anders Behring Breivik ville förstöra.

Fakta

Trondheims är Norges tredje största stad. Befolkning ökar snabbt och antalet invånare närmar sig 200 000, studenter medräknade.

Konstakademin i Trondheim (<http://www.kit.ntnu.no>) sorterar under Fakulteten för arkitektur och bildkonst vid Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet.

I Trondheim finns också Trøndelag center för samtidskonst:

<http://www.samtidskunst.no/>

Gender Now (www.gendernow.com)

Nordenfjeldske kunstindustrimuseum (<http://www.nkim.no>)

Text och foto: Karin Kämsby

Volym 2013-06-10